

BUDAPEST FORRÁSVÁROS

Földalatti látogatás híres forrásvizeinknél. Negyvenhat-
fokos hőforrás a Gellért-szálló alatt

Budapest fürdővárost így is lehetne nevezni: a gyógyforrások városa. Alig van főváros a világon, amelynek annyi híres, nevezetes, sőt történelmi multtal rendelkező gyógyforrása lenne, mint Budapestnek, mely most új és szinte páratlan értékű gyógyforrással lett gazdagabb: az új artézi forrással.

A 77 fokos hőséggel, percenkint 3500 liter gazdagságban előtörő új artézi forrás ismét felhívja a figyelmet azokra a földalatti kincsekre, amelyek fölött közömbösen járkel a pesti ember, a legtöbb esetben nem is sejtve, milyen kincsek vannak a lába alatt Budapest mélyében, a hegyek sziklagyomrában. Ezek a cseppfolyós kincsek világviszonylatban is híres gyógyforrásaink, amelyeket mint valami páncélszekrény fala borít be Budapest talaja.

Felfedezzük a forrásokat!

Hazai és külföldi tudósok előtt nem titok ezeknek a kincseknek létezése és értéke, de a pesti ember vajmi keveset tud róluk. Vigan lubickol a Gellértben, fiatalító fürdőt vesz a Juventusban, ivókurára jár a Hungária-forráshoz, az Attila-forráshoz, az artézi-kut-hoz, mindezt nagyon élvezi s egyszerűen — tudomásul veszi.

Fedezzük hát fel a pestiek számára híres gyógyforrásainkat, melyekről áradozva beszél az idelátogató külföldi. Fedezzük fel Budapest előtt is Budapest gyógyforrásait, amelyek egyikéről, a Szent Imre-fürdő gyógyforrásáról, Mache professzor, a bécsi egyetem tanára alapította meg, hogy kétszerannyi rádiumelemet tartalmaz literenként, mint Gastein legdusabb főforrása.

Kézenfogjuk az olvasót és elvezetjük a budapesti gyógyforrások érdekes földalatti világába. Mielőtt azonban elindulnánk, figyelmeztetünk mindenkit, aki velünk tart, oldja meg saruit, vesse le meleg felsőruháját: egy szál fürdőtrikó, vagy lenge fürdőköpeny legyen az expedíciós dressze mindössze, mert odalenn a gyógyforrások birodalmában szaharai hőség vár a látogatóra. Erre Kállay Sándor, a főváros gyógyfürdőinek h. központi igazgatója hívja fel a figyelmet a Gellértben, ahonnan expedíciójuk elindul.

Tizenhárom méter mélyben

A Budapest gyógyforrásaihoz vezető földalatti látogatás első állomása a Szent Gellért-fürdő gyógyforrása. Kállay igazgató kíséretét ad mellénk. Miután szabályosan beöltöztünk, jobban mondva „bevetkőztünk“, elindultunk a keskeny csigalépcsőkön le a fürdő gépházába. Hatalmas szivattyugépek és fűtőestek, csövek között haladunk előre. Zegzugos földalatti folyosók hosszu sora után keskeny vasajtóhoz jutunk.

Ez a forrás lejáratainak ajtaja. Csikordul a kulcs a zárban és megindulunk lefelé. Alagutszerű keskeny folyosón lépkedünk egyre lejjebb a forráshoz. A vasajtón belépve

megesapott valami nyomasztó, fojtó, szinte elviselhetetlen forrás. A boltozatos folyosó falait villanylámpák borítják, de a villanyfényt szinte beissza a sűrű gőz és pára. Ebben a pokolian forró ködben haladunk előre, lejjebb, egyre lejjebb. Kísérőm acetylén-lámpát tart magasra előttem. Így tudom csak közelebbről szemügyre venni a látnivalókat.

Tizenhárom méter mélységben vagyunk a Gellért-szálló és fürdő alatt. Keskeny fakorlással ellátott, erkélyszerű kiugró veszi körül a sötétben bugyborékoló vizet: Már egészen a víznél vagyunk. Érzem a forró lehelletét...

„Szüzek fürdője“

Furcsa elgondolni, hogy felettünk most vigan lubickolnak a Gellért-fürdő hatalmas bazinjeiben az emberek, a hallban elegáns angolok ülnek a klubfotójokban és a Timest olvassák, az emeleti szobák erkélyeiről különféle nemzetiségű nászutas párok gyönyörködnek a festői panorámban, a szálló hófehér csempéjű fürdőszobáiban frissen zuhog a ragyogó nikkelcsapokból a gyógyvíz, amelynek forrása itt susorog a lábam alatt.

Kétmillió hatszáz ezer liter vizet ad naponta, — jegyzi meg kísérőm és verejtékezve törli izzadó homlokát. A 46 fokos víz pokoli hőséget áraszt, a levegő hőmérséklete is lehet vagy 40 fok „árnyékban“, amelyet csak gyéren világít meg az imbolygó acetylénlámpa fénye. A víz a thermálba 35—40 fokos állapotban jut, hűtés nélkül. Az uszodába és a pezsgőfürdőbe viszont 27 fokosra lehűtött vizet nyomnak a gépek. A kupolacsarnokszerű helyiség, ami a forrás fölött emelkedik, a régi török időkben a Szüzek fürdője volt.

Alig öt percet időztünk lenn a forrásnál, de a lenge fürdőruhát is meleg városi bundának éreztük és amikor újra fent voltunk, még a jólfűtött fürdőfolyosókon is valóságosan fáztunk.

Kiderült, hogy vállalkozószellemű külföldiek is le szoktak „szállni“ ide a mélybe, de amikor a rettenetes gőz az arcukba csap, hanyatt-homlok menekülnek. Pillanatokig is alig állják az irtózatosságot. A Gellért-fürdő forrását mégis idegenforgalmi attrakcióvá lehetne avatni.

A Gül Baba- és a Musztafa-forrás

A Gellértből a Rudas-fürdő gyógyforrásaihoz vezet az expedíciós ut. A Rudas-fürdővel szemben, a Gellérthegy sziklafalában a források hosszu sora következik egymásután. Vaszáros kapun jutunk a Gellérthegy sziklája között csörgedező Gül Baba-forráshoz. A forrás vize 43 Celsius fok meleg. Az üveglappal borított nyíláson tisztán lehet látni a hegy belsejéből előtörő forrást.

Tisztagyapju fiuruha
RAMASIT-tal **19**⁵⁰
impregnálva, 5 éves részére. Emelkedés .. 2.— P

Tisztagyapju
gyermekfelöltő
RAMASIT-tal **13**⁸⁰
impregnálva, 50 cm hosszú. Emelkedés .... 2.— P

A „RAMASIT“ a vizet lepergeti, a levegőt átengedi!

GUTMANN J. és TÁRSA
GYERMEKRUHA-OSZTÁLY
RÁKÓCZI-UT 12 * GUTMANN-SAROK

A Gül Baba-forrásnak, mint a neve is mutatja, sokszáz éves történelmi multja van. Már a törökvilág idejében is megvolt. Gyógyító vizének híret Konstantinápolyig elviték a turbános budai basák és bégek. Kénes, jódos vize nem a gyűjtőcsatornába ömlik, hanem közvetlenül a szemközti Rudas-fürdő ugynevezett török fürdőjébe, amelynek kupolája barátságosan néz át a jó öreg Gül Baba-forrásra. A fürdőt a forrástól az uttest választja el, amelyen villamosok száguldanak, autbuszok dübörögnek végig, de alattuk ma is éppúgy csörgedezik a Gül Baba-forrás, mint évszázadokkal ezelőtt, amikor még janicsár-lovak patáitól visszhangoztak a csendes budai utcák, nem pedig autbuszkerekektől.

Néhány lépéssel odább a Musztafa-forrás található. Kupolás sziklaüreg épült föléje, amelynek színes ablakain derűsen tűz be a napsugár. A forrás gyönyörű látványosság, vizét napfényvilágítással tette csillogóvá a modern kor technikája. A 43 fokos viz kénes és rádiumos összetétele révén a rheuma és ischias legkötőbb gyógyítója.

Ugyancsak a Gellérthegy oldalából tör elő a Rákóczi fejedelem-forrás. Ennek lejárata a Rudas-fürdő régi gépháza alatt húzódik meg, ahová hatméteres létrán lehet lejutni.

A hegy alól jön a 43 fokos Kinizsi-forrás, melynek lejárata a villamos sínek között fekvő vaslemez borítja.

Mátyás király és Beatrix forrása

A magyar történelem fénykorának két fennmaradt tanuja az ugyancsak a Gellérthegy oldalában levő Mátyás király és Beatrix-forrás is.

A Mátyás király-forrás 44.5 fokos jód- és vastartalmu gyógyvíz. A sziklába illesztett üveglapon keresztül látni is a viz vastartalmainak nyomait a köveken. Ez a forrás percenkint 120 liter vizet ad. A fedőveg megsilantatja a forrás utját a hegy belsejéből. A sziklafalon a Hunyadiak címere: Holló, csőrében gyűrűvel.

A legutolsó forrás a hegyoldalban a Pálosok kolostora közelében levő Árpád-forrás, amely fölé szép csarnok épült. Még a pohártartó is megvan, emlékeztetve arra, hogy valamikor vizkimérés volt itt, amelyet csak azóta szüntettek meg, amióta a Rudas-fürdő kertjében levő Attila-, Hungária- és Juventus-forrás látja el az ivókurázókat.

A Rudas-fürdő uszodája is forrásvíz. A

Juventus-forrás gyógyító erejű vizével pedig azokat a híres Juventus-kádakat látják el, amelyekért szinte „sorbaállnak“. Az Árpád-forrás a főváros ásványviz-üzemét látja el a Harmat-vizhez szükséges gyógyvízzel.

A Gellérthegy oldalában levő gyönyörű vizzuhatag is fontos szerepet tölt be, azonkívül, hogy Budapest egyik látványossága. *Ez a vizesés hűti le a Juventus-forrás vizét.* A természetes vizesés motorok segítségével látja el ezt a feladatot.

Naponta 800.000 liter

A Rudas forrásaitól átsétáltunk a Szent Imre-fürdőbe, amelyet az öregebb budaiak még ma is csak Rácfürdőnek neveznek. A fürdő gépházából *keskeny falépcsőn jutunk le a forráshoz.* A Szent Imre-gyógyfürdőnek két forrása van: a *Nagyforrás* és a *Mátyás-forrás*. A Nagyforrás vízbősége *naponta 800 ezer liter.* Természetes sziklahasadékból fakad, mégpedig úgy, hogy a víz *közvetlenül a föld mélyéből, gejzirszerűen bukkan elő.* A forrás a Szent Imre-fürdő közös női fürdőjének magasságában van, így először a női fürdőt látja el vízzel, azután ömlik a csatornába.

A kisebbik a Mátyás-forrás, amely 23—24 méter mélységből, rézsutosan jön a hegyoldalból. A forrást a férfi gőzfürdő vetkőzökabinjában levő *márványlap* fedi be. Ennek a márványlapnak leemelése után be lehet jutni a forrás üregébe. A Nagyforrás hőmérséklete 43.9 Celsius, a Mátyás-forrásé 43.1 Celsius fok. A Szent Imre-gyógyfürdő forrásvíze *rádium és thorium* elemet tartalmazó *rádióaktív, földes-meszes hévíz.* A forrás vizét már *Mátyás király uralkodása alatt szívesen és eredménnyel használták,* később, a török hódoltság alatt is kedvelt fürdője volt a török basáknak a gyógyforrásáról messze földön híres Rácfürdő.

A bővizű budai gyógyforrások, melyek évszázadok óta buzognak elő a hegy gyomrából, jelentős szerephez jutnak a modern Buda életében is. A leendő *tabáni gyógyszállót is bőségesen el tudják majd látni gyógyvízzel.*

Távfütés

Ime, Budapest forrásváros. Kiszámíthatatlanul gazdag gyógyvizekben, amelyek át meg átjárják a budai hegyeket, csakugy, mint a Városligetet. Jónéhány forrásunk — mint a fentiekből is kiderül — már évszázados, de mennyi energia van még a föld gyomrában — *felfedezetlenül!* Ezt bizonyítja a két esztendeig tartó városligeti furás váratlanul felbukkant eredménye, ami lehetővé teszi, hogy a főváros a Természet segítségével hamarosan megoldjon olyan problémát, mint a *távfütés.* A 77 fokos forróvíz csöveken, csakugy, mint a gáz, bevonul a pesti lakásokba, hogy fűtsön, fürdőt adjon, meleget árasszon és a világváros hangulatát vigye szét még a szegényes otthonokba is. És mindezt a földből fakadó áldott forrásnak köszönhetjük!